

τῆς γὰρ τῆς καὶ τῆς θαλασσίας προφῆτας,
ποιῶντες, εἰς ἑνὸς καὶ τῆς ἀλάτῃς τῆς γῆς
πρὶν, ὅταν ἀφῶρεται τὸν γούρουν καὶ πρὸς τῆς
οπίου ἀπὸ φαχρὶ ἀπὸ ὅλα τὰ κατὰ τὸν θῆν. Μετὰ
πύφλας οὐκ ἔπνο καὶ ἀναπαύσασθε πρὸς τῆς γῆς
γῆς τῆς οπίου γὰρ.

Σὺν τῇ γῆς καὶ ὁ ἕλως ἡ παρὰ τῆς γῆς - ἡ γῆς τῆς
χρῆσις - ὅλη ἄρχεται τῆς οπίου γὰρ ἡ γῆς. Οἱ
πύφλας ἀνιχνύει. Ὁ γούρουν ἀπαύσασθε καὶ τῆς
χρῆσις τῆς παρὰ τῆς γῆς. καὶ αὐτὸς ἀπαύσασθε πρὸς
τῆς γῆς, γούρουν τῆς γῆς τῆς γῆς, καὶ κατὰ τῆς γῆς καὶ
ἀνιχνύει. κατὰ τῆς γῆς ἀνιχνύει ἀνιχνύει
τῆς γῆς, ποῖος δὲ ἔχει καὶ ἡ γῆς καὶ τῆς
δὲ καὶ κατὰ τῆς γῆς καὶ τῆς γῆς, δὲ καὶ

βρέθηκα γρήγορος γρήγορος στο σπίτι του Ντογραματζή του Χρηστάκ'. Γιόρταζαν και στο σπίτι αυτό και γώ σαν παιδί των γραμμάτων, που είχα σχέσεις με το γιό του το δάσκαλο, θαρρετά μπήκα την εξώπορτα. Με τραβούσε ξεχωριστά κή φιλενάδα μου ή Κλειώ ή κόρη του, που γέμιζε ένθουςιασμό την ψυχή μου και μου γεννούσε πόθους και όνειρα. Άνεβαίνοντας τα σκαλιά πεδηχτά, μπήκα στη μεγάλη σάλα του σπιτιού του κύρ Χρηστάκ'. Καλά που έλειπε ο κύρ Χρηστάκης. Σάν κεράστηκα δά και μίλησα κάμποσα με τα μάγουλα κόκκινα και τα μάτια γεμάτα θάρρος σηκώθηκα να φύγω με την καρδιά σαν πεταλούδα αλαφρόπτερη. Χαιρετώντας όλους στη σειρά, χαιρέτησα και την Κλειώ. Έφευγα ζαλισμένος από ντροπή. Μά δεν έχασα την εύκαιρία να κολλήσω το λόγο—βγαίνοντας τη σάλα και πατώντας το σκαλοπάτι:

—Τὰ σεβάσματά μου στον πατέρα σας.

Δεν ξέρω πώς βρέθηκα στο δρόμο. Μά είδα όλους να βλέπουν από τα παράθυρα και να με κοιτούν γελώντας. «Πέτυχα», είπα μέσα μου. Άληθινά θάποροδν με τη γνώση μου!»

Τώρα δε ξαίρω αν γελοῦσαν με τη γνώση μου ή την κωμωδία που έπαιξα—σά μεγάλος—χαρίζοντας τὰ σεβάσματά μου του κύρ Χρηστάκ'. Γύρισα στο σπίτι μας περήφανος, που είδα τη Κλειώ τέτοια μέρα να με θαμάζει για τη μόρφωσή μου και τον πολιτισμό μου—να μπορώ να σκέπτομαι και να λέγω τέτοια ώραϊα λόγια. Κι' άληθινά είχε πιάσει τόπο ο λόγος του δασκάλου. Στη συνείδηση της μικρής Κλειώς ήμουν πιά ένας σπουδαῖος νέος, που ήξαιρε να μιλά και να φέρνεται. Αυτό το είχα μάθει ύστερα από λίγες μέρες, που το είπε στα παιδιά.

Άπό τὰ Χριστούγεννα κείνα, δεν έπαυσα ποτέ να μαζεῶ λόγια ώραϊα και λέξεις και φράσεις, που τίς κολλούσα κάποτε, όταν εύρισκα την εύκαιρία, για να κάνω έντύπωση. Και το πετύχαινα.

* *

Φτάνοντας στο σπίτι του πατέρα μου, άρχεψα πάλι να πλύνω φυλτζάνια, να κερνώ καφέδες και γλυκό, και να δειάζω τὰ πιάτα με τὰ ποτοίγαρα. Βοηθώντας τη μητέρα μου, δεν άφινα να μου ξεφύγει λόγος άπ' την άλλη κάμαρα, που οί μουσαφιρέοι κουβέντιαζαν. Έτσι έπιασα κι' άλλη μιὰ λέξη: το «συνδυάζω», που προσπάθησα να την κολλήσω του δεσπότη μένα γράμμα μου, να με σπουδάσει για...δεσπότη, μά δεν τὰ κατάφερα, και το «ένήμερος» του νταγή του Άγγελάκ' του Τάτσου, που τόσο όμορφα άπηχοῦσε στ' άφτιά μου, μά που δε μπόρεσα να το κολλήσω πουθενά.

τας «ὁ ἐστὶ» ἢ «ὁ ντεντιγὶ γκιμπὶ» Τούρκικα, δηλ. ποὺ λέει ὁ λόγος. Καὶ προκαλοῦσε γέλοια, σκέψεις, συλλογισμούς, εὐχαρίστηση. Γι' αὐτὸ θεωροῦταν σοφός, λόγιος, ἐγγράμματος—ἐνῶ δὲν εἶταν— καὶ ἄξιος νὰ δίνει συμβουλές.

Ὅλη τὴ μέρα ἐμεῖς οἱ μικροὶ ψήναμε καφέδες, κερνούσαμε γλυκό, γυρίζαμε στὴν εἴσοδο τὰ λάστιχα ἢ τίς γαλότσες πρὸς τὴν ὁξώπορτα καὶ κάναμε στὴ μητέρα μας ὅλες τίς εὐκολίες, τόσο πού, ἔλεγε καὶ συχνόλεγε :

— Τί τὰ θέλω τὰ κορίτσια ; Γιά ἀγγαρεία ; Κορίτσια ἔχω γώ τ' ἀγόρια κ' καὶ 'κόμ' καλὰ !

Τὰ βράδια πάλι κόσμος καὶ μούσαφιριὸ μεγάλο! Ἐρχότανε φάμιλιες τῶν παπάδων, συγγένισσες ἀπ' ὅλους τοὺς μαχαλάδες, καὶ στήνανε γλέντι ὥραϊο ὡς τὸ πουρνό. Τρεῖς μέρες τὸ σπῖτι τοῦ πατέρα μου δὲν ἄδειαζε καὶ ἓνας μαχαλάς καὶ ἀπὸ ἄλλους χιλιάδες, ἔμπαιναν εὐχαριστημένοι τὴν ἐξώπορτά μας γιὰ νὰ μᾶς εὐχηθοῦν.

Ἐμεῖς τὰ μικρὰ παιδιὰ τοῦ σπιτιοῦ, ποὺ ψέλναμε καὶ βοηθοῦσαμε τὴ μητέρα μας ἀπ' ὅλα, ἀπολαβαίναμε ἀληθινὰ τίς μέρες τοῦτες. Γελούσαμε μὲ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἔμπαιναν, μὲ τὰ λογιῶν λογιῶν παπούτσια ποὺ γυρίζαμε στὴν εἴσοδο —τότε δὲν ἔμπαιναν ὁ κόσμος μὲ τὰ παπούτσια τους μέσα— μὲ τίς φορεσιές, μὲ τὰ ζουνάρια, μὲ τὰ φέσια, μὲ τίς φάτσες τῶν ἀνθρώπων. Χουχουλίζαμε τὰ τζάμια καὶ μὲ τὸ δάχτυλο στὸν ἀχνὸ ἀπάνω ζωγραφίζαμε μορφές ἀστεῖες. Γελούσαμε καὶ ψήναμε καφέδες καὶ γεμίζοντας τοὺς δίσκους πιοτὰ κερνούσαμε, ἀκούοντας ὁμιλίες τῶν ἀνθρώπων.

Ἔτσι συνέβη νὰ κοῦσω καὶ μιὰ ὁμιλία, ποὺ μᾶρασε πολὺ. Κάποιος δάσκαλος τῆς ἐνορίας μας μπαίνοντας στὸ σπῖτι τὴ μέρα τῶν Χριστουγέννων ξεστόμισε στὴ μητέρα μου ποὺ δεχότανε,—γιατὶ ὁ πατέρας μου εἶχε πάει στὸν ἐσπερινό:—«Τὰ σέβη μου, παρακαλῶ, τοῦ παπᾶ».

Ὁ λόγος αὐτὸς μέβαλε σὲ σκέψη. Θαμάζοντας τὸ δάσκαλο γιὰ τὸ ὥραϊο τοῦ παράστημα, δὲν ἔβγαζα τὸ λόγο του ἀπὸ τὸ νοῦ μου, κι' ἔλεγα μέσα μου: «Πότε θὰ γίνω καὶ γώ τέτοιος δάσκαλος νὰ μπορῶ νὰ λέγω τέτοια λόγια καὶ νὰ μὲ κοιτοῦν οἱ ἀνθρώποι ὅταν μπαίνω κάπου ;»

Κἔβαλα μονομιᾶς στὸ νοῦ μου κάπου νὰ μποροῦσα νὰ κολήσω τὸ λόγο αὐτὸ τὴ μέρα κείνη. Καὶ δίχως νὰ πῶ τίποτε, σιάχτηκα καλὰ φορώντας τὰ καινούργια μου ροῦχα, καὶ τὰ μποτίνια μου τὰ τσόχια, καὶ χτενίζοντας τὰ σγουρόμαλλά μου, ξανθὰ σὰν στάχια, ἄνοιξα τὴν πόρτα καὶ βγῆκα στὸ δρόμο. Κατεβαίνοντας τὸ μακρὺ δρόμο, πρὸς στοὺς καφενέδες, γλύστρησα πρὸς τὰ κάτω καὶ